

Tekenen in de Tijd 88

28 maart-4 april 2021

We staan aan het begin van de Goede Week waarin wij gedenken dat Jezus de dood overwint door zich er niet aan te onttrekken. Erik Borgman brengt dit in verband met zijn eigen schrik toen hij even dacht misschien COVID-19 te hebben en met bredere vragen rond leven en dood.

De finale, de laatste kilometers. U heeft net als ik waarschijnlijk al een heel tijdje het gevoel dat we in de laatste fase van de COVID-pandemie zitten. Maar het schiet maar niet op. Ik was daarom opgelucht dat ik een uitnodiging kreeg om mij te laten vaccineren. Op 1 april. Hoewel het vreemd voelt eerder opgeroepen te worden dan velen die aanzienlijk ouder zijn, dacht ik niet aan een misplaatste grap. Ik dacht vooral: op Witte Donderdag, hoe toepasselijk! Immers, met Witte Donderdag herdenken wij dat Jezus tijdens de laatste maaltijd van zijn leven de moord die Hij zal ondergaan als het ware 180° omdraait en maakt tot een gave van zijn kant. Ten leven. We zullen die avond weer dat zinnetje lezen dat mij altijd door merg en been gaat: 'Als Ik, de Heer en Leraar, jullie voeten heb gewassen, dan behoren ook jullie elkaar de voeten te wassen' (Johannes 13,14). Waar overal gediend *worden* een teken is van verhevenheid, daar geldt in het christendom dienstbaarheid als een goddelijk attribuut. Deze dienstbaarheid spreekt wat mij betreft uit het vaccin. Al die ingrediënten die ons ter beschikking staan, al dat menselijk vernuft al die menselijke toewijding waardoor het gelukt is het vaccin te ontwikkelen. In een recordtempo bovendien. Het is schandelijk dat de vaccins naar ons gaan ten koste van landen die niet de macht hebben op het wereldtoneel effectief voor zichzelf en hun bevolkingen op te komen. Het is zuur en voelt oneerlijk dat mensen die tien of meer jaren ouder zijn en aanzienlijk kwetsbaarder, nog altijd niet gevaccineerd zijn. Maar dat het vaccin bestaat en wordt toegediend, daar kan ik alleen maar dankbaar voor zijn.

Het leek wel alsof iets of iemand had bedacht mij dat nog maar eens goed onder de neus te wrijven. Dit weekend leek het even dat ik mogelijk met COVID-19 besmet was. Ik was met iemand in contact geweest die met iemand in contact was geweest die ziek was geworden en positief was getest, zo bleek vrijdagavond. Ineens moet ik over mijzelf nadenken als mogelijk gevaar voor anderen en werd ik even met de mogelijkheid geconfronteerd binnenkort ernstig ziek te worden. Tot nog toe zag ik corona blijkbaar vooral als een dreiging van buiten. Korte tijd kreeg ik nu de tijd me te realiseren dat de dreiging van binnenuit kan komen. Gelukkig bleek het snel vals alarm en kon ik dit beschouwen als een leermoment.

We vieren deze zondag Palmzondag. Deze dag aan het begin van de Goede Week voelde voor mij lang een beetje als smokkelen. Al voordat we de confrontatie met het lijden en dood echt aangaan, nemen we een voorschot op het resultaat: Jezus zal de dood overwinnen. Maar ik ben mij gaan realiseren, en corona heeft mij dat nog weer eens duidelijk gemaakt, dat de objectieve, en zelfs de subjectieve zekerheid dat alles goed zal komen, de angst niet ongedaan maakt. Ik geloof met alles wat in mij is dat God mij als het zover is aan de overkant van de dood zal opvangen en ik niet uit zijn hand kan vallen. Dat wil echter niet zeggen dat ik geen angst meer zou hebben om te sterven. Die angst, leerde ik van Thomas van Aquino, is een goede zaak. Hij laat zien dat wij met alles wat wij zijn op het leven gericht zijn, lichaam en ziel. We kunnen inzien dat het met het oog op het leven nodig is ons leven op het spel te zetten, of ons zelfs willens en wetens te laten doden. Maar ook dan zorgt onze

levensdrift ervoor dat wij niet gaan denken dat de dood zelf goed zou zijn. Het leven is goed, God is een God van leven. Soms vraagt het leven er echter om zelfs de dood niet te ontlopen. – Ik denk dat deze gedachtegang ook het denken over euthanasie verder zou kunnen helpen, maar dit is niet de plaats om dat verder uit te werken.

Afgelopen woensdag, 24 maart, was het 41 jaar geleden dat aartsbisschop Óscar Romero (1917-1980) van San Salvador werd doodgeschoten. Als eerbewijs bekeek ik op het internet een aantal documentaires over zijn leven. Het bleek een goede voorbereiding te zijn op de Goede Week. Romero werd gedood terwijl hij aan het preken was. Hij preekte over Jezus' woord over de graankorrel die in de aarde moet vallen en sterven om vrucht voort te brengen, waar ik zelf vorige zondag over preekte. In zijn laatste preek zei Romero onder meer:

Het is noodzakelijk om niet zoveel van jezelf te houden dat je je niet inlaat met de risico's van het leven die de geschiedenis van je vraagt. Zij die het gevaar willen vermijden, zullen hun leven verliezen; maar zij die zich uit liefde tot Christus wijden aan de dienst aan anderen, zullen leven als de graankorrel die sterft, schijnt te sterven. Als hij niet zou sterven, zou hij alleen blijven. Als hij vruchtbaar is, dan is dat omdat hij sterft en zich laat opnemen in de aarde en uiteenvalt. Alleen door uiteen te vallen, brengt zij vrucht voort.

Met een verwijzing naar de viering van eucharistie die volgens plan direct op de preek zou volgen, waarbij het brood het lichaam van Christus zou worden dat zich offerde voor onze verlossing, en de wijn in de kelk het bloed dat de prijs was voor onze redding, sprak Romero de hoop uit dat zij de deelnemers mochten voeden 'zodat wij ons lichaam en ons bloed kunnen overgeven aan lijden en pijn, zoals Christus deed, niet voor onszelf, maar om gerechtigheid en vrede te brengen aan ons volk'. Enkele seconden later klonk het schot dat hem doodde.

Toen hij steeds omstredener werd, werd Romero regelmatig gevraagd of hij niet bang was vermoord te worden door degenen die profiteerden van het onrecht dat hij aanklaagde. Hij zei niet dat hij niet bang was, hij zei dat de angst hem niet belette te functioneren. Maar hij zei ook: 'Ik moet zeggen dat ik als christen niet geloof in dood zonder verrijzenis. Als ik gedood word, zal ik verrijzen in het Salvadoraanse volk.' Romero werd onmiddellijk na zijn dood als heilige en martelaar vereerd. Op 23 maart 2015 werd hij officieel zalig verklaard en op 14 oktober 2018 heilig.

Erik Borgman, lekendominicaan
voorzitter van de programmaraad van het Huis van Dominicus